

SVØMMEHALSKVARTERET

Opstod på Stephan Nyelands jorder, der tidligere var en del af landstedet Sindshvile tilliggende, og afgrænsedes af [Nyelandsvej](#), [Nordre Fasanvej](#) og [Falkoner Allé](#). Kvarterets karréer bebyggedes i slutningen af 1800-tallet og i de første år efter århundredskiftet med mindre beboelsejendomme med smålejligheder og to til tre opgange, og mindede om tilsvarende arbejderkvarterer på de ydre dele af de københavnske brokvarterer - omfattende byfornyelser har præget kvarteret inden for de sidste to årtier.

Centralt i Svømmehalskvarteret lå det filantropiske boligbyggeri De Classenske Boliger, der opførtes 1866-1881 i et bredt bælte fra Godthåbsvej ned mod Nyelandsvej. Nedrivningen af komplekset påbegyndtes allerede før 1. Verdenskrig, men der skulle gå over 40 år, før den sidste boligblok forsvandt. På grunden opstod Frederiksberg Svømmehal fra 1934 (arkitekt A.S.K. Lauritzen), parkområdet Aksel Møllers Have, og vest for dette det ti etager høje boligkompleks fra 1946 (arkitekt Sigurd Tanggaard).

Ud over boligbyggeriet havde Svømmehalskvarteret flere institutionsbygninger. På Adilvej 3 opførtes 1893 Frederiksberg Asylselskabs Børnehaven, der fra 1910 tillige husede Frederiksberg kommunale Tandpleje, og på Falstersvej 3-5 rejstes i slutningen af 20'erne Frederiksberg tekniske Skoles første bygning - hidtil havde man klaret sig med undervisningslokaler på de kommunale skoler. Kommuneskolen på Lollandsvej (nr. 40) opførtes 1898-99.

<http://web.archive.org/web/20090813235853/www.frederiksberg.dk/ByOgKultur/Byguide/RundtPaaDetHistoriskeFrederiksberg/Svoemmehalskvarteret.aspx>

NYELANDSVEJ

Nyelandsvej blev anlagt i starten af 1880'erne og blev opkaldt efter justitsråd og proviantforvalter i Søetaten Stephan Nyeland, der 1837-1875 ejede en af [Falkoner Allés](#) lystgårde, på hvis arealer kvarteret nordfor senere opstod. Ud over beboelsejendomme, der fortrinsvis er fra 1800-tallets sidste årtier, prægedes Nyelandsvej af institutioner og fabriksanlæg.

I nr. 23 og 27 opførte kommunen efter tegninger af Chr. I. Thuren i den første del af 1890'erne Skolen på Nyelandsvej og Solbjergskolen, der langt senere kom til at huse Frederiksberg Seminarium. I nr. 25 oprettedes 1884 Københavns Mælkeforsyning, der sidenhen kaldtes Solbjerg Mejeri og som i midten af 1920'erne fik helt nye bygninger.

Mejeriet, der var en af Frederiksbergs helt store industrier, lå ud til banegårdens godsterræn, hvortil der var sporforbindelse, og det havde to forbindelsesveje: Solbjergvej og Mælkevej. Virksomheden nedlagdes i midten af 1970'erne, og den efterfølgende byomdannelse gav i starten af 80'erne plads til en udvidelse af Skolen på Nyelandsvej og tre boligblokke med tilkørsel fra Sprogøvej.

I nr. 51 opførtes 1910-11 Godthåbs Sogns Menigheds Børnehaven, General Classens Asyl og Godthåbskirken efter tegninger af Gotfred Tvede. Beboelsejendommen ved siden af, Nyelandsvej 53-63 / Nordre Fasanvej 48, opførtes fra 1913 af Arbejdernes Andels-Boligforening efter tegning af Viggo Thalbitzer, og er det første eksempel i Danmark på et boligbyggeri ud fra almennyttige principper.

Nyelandsvejs vestlige del efter [Nordre Fasanvej](#) anlagdes 1884, og hed frem til år 1900 Bergersvej. Vejen bebyggedes med etagehuse og villaer i tiden omkring år 1900. De røde hospitalsbygninger på nordsiden opførtes i begyndelsen af 1890'erne, og fungerede som Københavns Amts Sygehus. Efter udflytningen af de sidste afdelinger til det nye amtssygehus i Gentofte, blev bygningerne i 1939 inkorporeret i Frederiksberg Hospital.

Skolen på La Cours Vej (nr. 75) blev opført 1910-11. Den fik boldbaner og skolehaver og udviklede sig i mellemkrigstiden til en pædagogisk mønsterskole. Over for skolen, ned langs østsiden af Emil Chr. Hansens Vej, opførtes omkring 1970 plejehjemmet Søndervang, der 15 år efter udvidedes med et større antal beskyttede boliger.

<http://web.archive.org/web/20090813235537/http://www.frederiksberg.dk/ByOgKultur/Byguide/RundtPaaDetHistoriskeFrederiksberg/Nyelandsvej.aspx>

GODTHÅBSVEJ

Den østlige del af Godthåbsvej, fra Falkoner Allé til Nordre Fasanvej, dannede grænsen mellem Svømmehalskvarteret og [Mariendalskvarteret](#). Godthåbsvej var, sammen med Rolighedsvej, en del af den gamle landevej fra København og gik i flere århundreder under navnet Islevvejen. Godthåbsvej bebyggedes i starten med småhuse på 1 til 3 etager, og frem mod år 1900 skød det nuværende etagebyggeri op. Skolen på Godthåbsvej var en af kommunens ældste skoler, opført 1880-81. Den blev nedlagt godt 100 år senere.

Efter krydset ved [Nordre Fasanvej](#) ligger på Godthåbsvejs venstre side i nr. 79 Store Godthåbs hovedbygning med tilhørende gårdsplads. Komplekset opførtes af pudder- og stivelsesfabrikant Henrich Wium i 1770 og er et eksempel på et af de store landsteder, der blev etableret på den nordlige del af hømarken efter, at staten havde bortauktioneret den i 1765. Store Godthåb havde i slutningen af 1700-tallet betydelige jorder på begge sider af Godthåbsvej.

På nær Store Godthåb, to fabriksanlæg fra 1890'erne og nogle havekolonier, var den vestligste del af Godthåbsvej efter [Nordre Fasanvej](#) ubebygget til et stykke ind i det 20. århundrede. Derefter opstod den for perioden karakteristiske bebyggelse med beboelsesejendomme ud mod den gennemgående gade - kulisseyggeri - og villakvarterer bagved. Alderdomshjemmet Østervang i nr. 83 opførtes af kommunen i 1922 som supplement til det ældre alderdomshjem på hospitalsgrunden. De lave blokke i nr. 98-138 indgår i den omfattende rækkehusbebyggelse, der efter en samlet plan i slutningen af 20'erne opførtes af et byggekonsortium på det bagvedliggende areal mellem Vagtelvej og Duevej.

Bebyggelsen [Ved Fuglebakken](#) overfor i nr. 85-115 består af fire høje blokke og opførtes i starten af 50'erne, mens Grøndalsgården (117-129) Grønnehavegården (nr. 131-137), og Godthåbsvænget blev opført i den første del af 30'erne. Grøndal, tidligere Godthåbsvej, S-station, ligger lige på kommunegrænsen - før 1901: Brønshøjs og Utterslevs marker i Brønshøj-Rødovre Sognekommune; efter 1901: Københavns Kommune. Stationen opførtes som en primitiv træbygning med sideperroner fire år før S-banens etablering i 1934. Skråt overfor, ned mod Grøndalsåen, etablerede kommunen i 1879 et vandværk til forsyning af den vestlige del af byen. På Vandværksgrunden opførtes bl.a. kommunens første ældreboliger i nr. 150-158 fra 1938.

<http://web.archive.org/web/20090326073029/http://www.frederiksberg.dk/byogkultur/byguide/rundtpaadethistoriskefrederiksberg/godthaabsvej.aspx>

FALKONER ALLÉ

Alléen blev anlagt ca. 1670 i forlængelse af [Allégade](#) og førte frem til Falkonergården. Oprindeligt var det en lukket kongevej med porte ved Allégade og Jagtvej. Efter bortauktioneringen af hømarken i 1765, og etableringen af nye landsteder, blev Falkoner Allé en offentlig vej, og omkring midten af 1800-tallet blev der også bygget enkelte huse og villaer langs den beplantede allé.

Da Frederiksberg et halvt århundrede senere blev forvandlet til et storbysamfund, blev Falkoner Allé sammen med forretningsgaden [Gammel Kongevej](#) hovedgaden i det nye bycentrum, der voksede frem nord for den gamle landsbybebyggelse. Alléen blev på det sydligste stykke efter Allégade nu bebygget med kommunale bygninger og sammenhængende etagehuse med forretninger i stueetagerne, og længere fremme krydsede Vestbanen. Umiddelbart bag ved lå det kommunale institutionskompleks og byens banegård og poststation.

I nr. 7 var byens rådhus fra 1886 til 1953, og som nabo til dette de første kommuneskoler: Skolen på Falkoner Allé (1863) og Skolen på Lampevej (1874). Skolerne blev i øvrigt senere inddraget til rådhusformål. Disse bygninger er borte i dag. På grunden ligger Falkoner Centret, opført 1957-59 (Ole Hagen), med hotel, kongres- og teatersale. Falkoner Centret blev moderniseret i 1987 og facaden beklædt med rustfrit stål.

Efter knækket ved det nuværende Frederiksberg Centret gik den gamle allé over markerne videre mod nord og frem til Ladegårdsåen (Ågade), hvor der via en stenbro over åen var forbindelse til Jagtvej på staden Københavns grund. På jorderne langs alléen opstod i tiden efter bortauktioneringen af hømarken i 1765 en række landsteder: Nyelands Gård, Sindshvile og Landlyst lige syd for [Godthåbsvej](#) / [Rolighedsvej](#) og nord for Mariendal, Nørre Alléenlyst og Rolighed.

Efter lidt spredt byggeri med villaer efter 1850 blev alléen i den sidste del af århundredet og ind i det nye århundrede bebygget med etagehuse, der navnlig på det første stykke med de mange småbutikker fortsatte det præg af hovedstrøg, alléen havde helt nede fra [Smallegade](#).

Den østlige side af alléen var i den første tid præget af flere fabriksanlæg - f.eks. A. Sørensens tændvarefabrik i nr. 36 og 38, Frederiksberg Jernstøberi i nr. 42, H.E. Gosch & Co's Tændstikfabrik i nr. 44, længere fremme mod Godthåbsvej Rubens fabrik og i nr. 114 N.P. Brandts Drivremme-fabrik. Men også her tog de nuværende beboelsesejendomme over fra omkring år 1900.

Gemt bag de høje huse på Falkoner Allé mellem 112 og 120 ligger resterne af Falkonergården, hvis aner rækker tilbage til 1670'erne, da islandske falke var en kærkommen gave til de fyrster, de danske konger besøgte i udlandet. Falkoneriet blev nedlagt i 1810, men mindet om det slår tydeligt igennem i kommunens byvåben med de tre falke. I 1800-tallet lå her en vokslysfabrik. Kommunen har ejet Falkonergården i knap hundrede år, og den har været tjenestebolig for forskellige kommunale embedsmænd.

<http://web.archive.org/web/20090420133513/http://www.frederiksberg.dk/ByOgKultur/Byguide/RundtPaaDetHistoriskeFrederiksberg/FalkonerAlle.aspx>

NORDRE FASANVEJ

Nordre Fasanvej anlagdes i forlængelse af den gamle Fasanvej fra Smallegade og frem til grænsen til Københavns Kommune (lige nord for højbanen), og videre derfra til Frederikssundsvej fra 1883 til 1908. Beboelsesejendommene ned mod Smallegade - Peter Bangs Vej opstod i slutningen af 1800-tallet, men den sydligste del af Nordre Fasanvej blev ellers i mange årtier præget af krydsende jernbanelinjer. Under den nu nedrevne bro (fra 1928) løb Frederikssundsbanen, der fra 1879 udgik fra Frederiksberg og indtil 1928 krydsede vejen via en jernbaneoverskæring.

Efter 1934 omdannedes strækningen fra Frederiksberg til Vanløse til S-bane, og i 1985 oprettedes Solbjerg S-togsstation på stedet. Siden maj fra 2003 dukker den nye metro op af tunnelrøret lige efter Nordre Fasanvej. Hvor Howitzvej og Finsensvej krydser Nordre Fasanvej, aner man stadig linjeføringen af den gamle Vestbane, der udgik fra Københavns 2. banegård, og efter Frederiksberg banegård løb i en blød sydvestlig bue mod Vigerslev og derfra til Roskilde og det øvrige Danmark. Efter åbningen af godsbaneringen i 1930 ophørte jernbanetrafikken på stedet.

Beboelsesejendommene ved jernbanelinjen op til Nylandsvej blev opført fra slutningen af 1800-tallet og ind i det nye århundrede. Vandtårnet på P. Andersens Vej etableredes i 1877 - Peder Andersen havde allerede i 1869 opført det første vandværk ved Gammel Kongevej.

På hele den vestlige del af Nordre Fasanvej nord for Nylandsvej opførtes efter år 1900 Frederiksberg Hospitals forskellige bygninger. Da Frederiksberg Kommune med udskillelsen fra Københavns Amtsrådskreds fra år 1900 skulle varetage alle opgaver på sygehusområdet, og da pladsforholdene i fattig- og hospitalsvæsenets institutionskompleks på Howitzvej længe havde været trange, besluttedes det at flytte institutionerne ud til Nordre Fasanvej.

I løbet af ganske få år rejste der sig over 20 bygninger på den store grund mellem Nylandsvej, Godthåbsvej og Tesdorpfvej / Stockflethsvej. Ud til Nordre Fasanvej opførtes administrationsbygningen, en portbygning og hospitalspavilloner, og længere inde på grunden andre hospitalsbygninger, fattighus, husvilde-afdeling, børneoptagelseshjem, alderdomshjem, sygestiftelse, funktionærboliger samt vaskeri- og køkkenbygninger. Fattigvæsnets bygninger blev efterhånden inddraget til sygehusformål og hospitals-komplekset udvidedes jævnlige, bl.a. med det store funktionalistiske gulstenskomples ud mod Godthåbsvej fra slutningen af 30'erne og andre bygninger på den nordlige del af grunden i 70'erne.

På den østlige side over for hospitalet lå før beboelsesbygningen i nr. 60-66 (fra omkring 1970) De forenede Vatfabrikker fra 1892. Beboelsesejendommen i nr. 78-82 er ren funktionalisme fra begyndelsen af 1930'erne, mens de øvrige huse er fra tiden omkring år 1900.

Nordre Fasanvej er frem fra Godthåbsvej og frem til Borups Allé fortrinsvis bebygget med etagebyggeri fra tiden omkring år 1900. På sidevejene på den østlige del af vejen opstod på samme tid et samlet industrikvarter. Højhusene mellem Kongs Georgs Vej og Mariendalsvej opførtes i 1970'erne af Arbejderens kooperative Byggeselskab og erstattede en anden af arbejder-kooperationens virksomheder, bryggeriet Stjernen fra 1902. Herudover ligger der en række velgørende stiftelser med smålejligheder i nr. 83, 109, 124-130 og 189-191.

<http://web.archive.org/web/20090327213104/http://www.frederiksberg.dk/ByOgKultur/Byguide/RundtPaaDetHistoriskeFrederiksberg/Fasanvejene.aspx>